మేల్కొన్న ఈ సమయం

మాదిరాజు రంగారావు

సాహితీ బంధు బృందం వరంగల్లు
ప్రచురణ :

సాహితీ బంధు బృందం,

స్వేచ్ఛా కవిత్వం

మేల్కొన్న ఈ సమయం

ఆచార్య మాదిరాజు రంగారావు

SWECCHAA KAVITHVAM

MELKONNA EE SAMAYAM

Prof. Maadiraju Ranga Rao

© Dr. M. Santhosh Kumar

Sahiti Bandhu Brindam
Publication Number 11.

First edition:

Rakshasa Ugadi 12-4-1975

Price: Rupees Four

For Copies:
Sahiti Bandhu Brindam,
(2-4-30, Behind Police Quarters)
Hanamkonda, Warangal.

Balaji Book Sellers,
Warangal.

Andhra SaraswataP arishat,
Boggulakunta, Hyderabad.

Printed at:

Vijaya Press, Warangal.

హనుమకొండ. 1975

పునర్ముద్రణ: జనవరి 2026

అనుపమ ప్రింటర్స్

శాంతినగర్, హైదరాబాద్

ఫోన్ : 040–23391364

అంకితం

మహాకవి శ్రీ శ్రీ కి

తిరుగబడిన నిశ్శబ్దం,
వెలుగు సటాచ్ఛటలతో
ఎదురుబడిన ఆకాశం.
నిఖిల ప్రజా సంకేతం.

శిథిల నిశా హృదయానికి
అరుణోదయ బింబం.
నవశక్తుల ప్రగతికి
సామ్యవాద ప్రస్థానం.

క్రాంతి రూపం

కవీ రచన మధ్య ఎన్నో వలయాలు. ఇవి సాంఘిక రాజకీయ నైతిక మత వైజ్ఞానిక ప్రభావాలతో కూడినవీ. ఆయా సందర్భాలనుబట్టి వివిధ శక్తుల ప్రభావాలతో అనేక సంఘటనలూ, మనస్తత్వరీతులూ వ్యక్తిత్వ నిర్మితికి కారణ మౌతాయి. ఎన్ని ప్రభావాలున్నప్పటికీ సాహిత్యంలో ఒక దృక్పథంతో తీర్చిన కళారూపం అన్నిటినీ అధికరించి ప్రకాశిస్తూ ఉంటుంది. సాహిత్య ప్రమాణాలనూ సంతరించి పెడుతుంది. సాధనలో సృజన శక్తి పోనుపోను ఏ సంవిధాన రూపాన్ని పొందేదీ చెప్పడం కష్టం. ముఖ్యంగా ఛందోనియమంలేని స్వేచ్ఛా కవితలో. వస్తువు నిర్వహణలో తీసుకొనేమలుపులనుట్టీ, భావన అభివ్యక్తిలో పొందే వంపులనుబట్టీ ఆకృతిని పొందుతుంది. దీనికి కవి అవలంబించే దృక్పథమూ ముఖ్యం. ఇక్కడ జరిగే Poetic Process స్వరూపం ఇదమిత్థమని ఒక కాలంలో శాశ్వతంగా తేల్చి చెప్పడం కష్టం. అలా చెప్పినవి మరోచోట ఒకే కాలంలోనే నిజమూ అవడం లేదు. కొన్ని కవితలు అనుకోకుండా వస్తాయి. కొన్ని అనుకొనీ వ్రాస్తాం, కొన్ని అనుకొనీ వ్రాయలేం, వాయిదా వేస్తూపోతాం. ఈ ఆవిష్కృతి అప్పటి ఆలోచనాగతి, అనుభవశీలం, సృజనాత్మకమైన స్పందన మొదలైనవాటి నాశ్రయించిఉంటుందనడంలోసందేహంలేదు. కవి ఎంతటి జశీఎజూశ్రీవఞ మరియు Individual ప్రపంచంలో ప్రయాణించినా పాఠకుడూ అతడూకలిసే చోటు ఉంది. అది కళాత్మకమైన అనుభవ శిఖరం. ఈ సంపుటిలో కొన్ని వాస్తవికతను బింబించే మానసికమైన రూపాలున్నాయి. కొన్ని మనోభూమికలో తిరిగే వాస్తవిక చిత్రాలూ ఉన్నాయి. ఇదంతా ఒక ఎత్తు.

ఈనాడు కళ్ళ ఎదుట జరిగే యథార్థ పరిణామాలనూ, పరివర్తనలనూ నిరాకరిస్తూ, వ్యక్తి – స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యం, సమభావంతో క్రమించే ప్రగతి స్వరూపాన్ని

గుర్తించకపోవడం అవివేకమే అవుతుంది. అంతర్జాతీయ సంఘటనలనుబట్టీ, ముఖ్యంగా వైజ్ఞానిక ప్రభావంవల్ల, ఈనాడు వివిధ దేశాల మధ్య వివిధ క్షేత్రాల్లో అవగాహన దృఢతరమౌతూంది. దీనికెన్నో ఆటంకాలున్న మాట నిజమే. అయినప్పటికీ బలమైన మానవతాదృష్టి, ఆర్థికమైన ఎగుడుదిగుళ్ళనూ రాజకీయమైన ఆటుపోట్లనూ అధిగమించి విశ్వమానవ సంస్కృతిని దర్శింపజేస్తూంది. అయితే తెలుగు సాహిత్యంపై వీని ప్రభావమూ అనివార్యం.కందుకూరి, గురజాడ, గిడుగు మహనీయత్రయం కృషి ఫలంగా చరిత్రలో ఉజ్వలమైన నవీనయుగం అవతరించింది. మహాప్రస్థానం ఆవిర్భావంతో తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర గతియే సంపూర్ణంగా మారింది. వస్తువు ఎన్నికలో, అభివ్యక్తి విధానంలో, సామాజిక ప్రయోజనంలో పూర్వ సాహిత్య రీతికి పూర్తిగా భిన్నమైందీ, అతి నవీన సాహిత్య గతిని నిర్దేశించేదీ, ఆధునిక భావ స్పందనతో ఈ సాహిత్యం ఇప్పుడు కాలాన్ని బట్టి వచ్చే మార్పులను అంతర్భవింపజేసుకొని విశిష్టమైన కళా సంపదతో క్రమిస్తూంది.

శ్రీ శ్రీ అభ్యుదయ ప్రస్థానం తరువాత ఆధునిక సంస్కృతికి చెందిన విశిష్ట గుణాలతో, చరిత్రగతిని బింబించే ప్రగతి భావనతో ఆడుకు ముందుకు వేయడమే క్రాంతిరూపం. ఈ అడుగు కవిత్వపరంగా ప్రతీకలో భావ చిత్రంలో సంవిధానంలో మనస్తత్వ ప్రకాశనంకలదీ, సామాజిక స్పందనలో ప్రజాస్వామ్య సామ్యవాద లక్ష్యంకలదీ. ఈ దృష్టితో “యుగసంకేతం’ నుండి ‘మేల్కొన్న ఈ సమయం’ వరకూ సాగిన రచనా పరంపర – క్రాంతి కవితగా భావింపవచ్చు.

❖ ❖ ❖

పుటసవరణ పంక్తి

3 కన్పించే 13

13 స్వాతంత్ర్యం 24

18 మొత్తం 20

41 వెలుగు ముద్దు 9

41 వెలుగు ముద్దు 11

విషయ సూచిక

క్ర. సం. వివరణము పేజి

క్రాంతి రూపం

1.	మేల్కొన్న ఈ సమయం	1
2.	బ్రతుకంతా	3
3.	శూన్యాన్ని వెక్కిరించే	5
4.	ముఖమెత్తిందో లేదో	8
5.	నిశ్శబ్ద రూపం	10
6.	మరచిపో, నిద్రపో	12
7.	సూర్యబింబమై	15
8.	అడుగు పెట్టింది ఉగాది	18
9.	నవ్వుకుపగలబడి	21
10.	నిదురలో గంటలు	23
11.	బిందువుకు ఆకారం	25
12.	ఉందీ గుడిలో	27
13.	గాలి పటాలు	29
14.	హార్ట్ ఫెయిల్	33
15.	చివరి ప్రార్థన	36
16.	త్రికం	39
17.	(0.	41
18.	పొలిమేరలు, అంతరాలు	43
19.	అశాంతి నుండి	45
20.	రానీ :మేల్కొనీ	53
	సూచీ రేఖలు	54
	చివరి మాట	57

❖ ❖ ❖

మేల్కొన్న ఈ సమయం

నిన్న దూసిన బులెట్ల గాయాల
పచ్చిదనం ఇంకా మానలేదు
నిన్న క్రమ్మిన ధూమ శిఖలు
వీడనేలేదు జీరాడుతూ.

ప్రయాణంచేసిబడలిన శరీరంతో
సత్తువ చేదుకుంటూంది కాలం,
నిన్న చీకట్లోతీతువు కూతలు
నేడు జనతా హల్లోహల నాదాలు.

నిన్నను మరచిపోయి గోతిలో
నేడును ఆవిష్కరిస్తూ మనసులో
వివిధ జాతి మత ప్రభలు
పొందిన కిమ్మీర రూపంతో
ఆసేతు హిమాచలం నిండిందీ
ఒకే వికాస మనోజ్ఞ రూపం
కాశ్మీరు శాలువ కప్పుకొని
వచ్చి నిలచింది ఈ సమయం.

❖

సిగ్గుతో తలవంచుకొనీ
అర్ధరాత్రి వచ్చిన నీవు
గర్వంతో తలఎత్తుకొని
నడవాలసిఉందీ ఉదయం.

నీవు ఒంటరిగా కన్పిస్తావు కాని
నీ వెనుకనే కోట్లాది రూపాలు,
పట్ట పగలు నిద్రించే నీడలు
ఇప్పుడైనామేల్కొనక తప్పదు.

ఇప్పుడు పలుకవలసింది
చాంద్రీ మృదు స్వరం కాదు.
హిమ హృదయం నదించే
తరణి కిరణ సంగీతం.

రేగిన కోర్కెలు సరిదిద్దుతూ
చెదరిన కలలు మూలన విసరుతూ,
అశాంతి నాటకం మధ్యలో
విరామ సమయం వలె వచ్చే నీవే
ఒక కథా గ్రామానివి అయితే
నేనో కథ వినిపించడం దేనికి?

నాలో వెలుగై ఆపై తోరణమై
స్వేచ్ఛకు సంకేతమై
నిలచి పోవాలని ఈ రోజు
వదలని నీ ఊపిరితో ప్రాణవంతమై;

ఉంది నాకు బిబి ఇలాగే
ఉండి పోవాలని ఈ రోజు,
భవిష్యత్తుకు సిగ్నలై
నవ ప్రగతికి సింబలై.

బ్రతుకంతా

అరుణ కిరణ పంక్తుల్లో
అరుపులు – వెలుగుల అరుపులు.

నడచే సూర్యుని కడుపులో
సుడులు – మంటల సుడులు.

ఎక్కడికి వెళ్ళుతాడు సూర్యుడు
వెనక్కి అడుగు వేయనూ లేడు.

నడినెత్తికెక్కిన మధ్యాహ్నం
నిటారుగానిలచింది మస్తిష్కంలో.

సాయం సూర్యుని కళ్ళలో
మండి మండి ఆరిన కట్టెలు
రాలుస్తున్నాయి బూడిద తలపులు.

రాత్రి కంటికి కన్పించదు
ఇపుడు కన్పించేదొకటే
గుండెలో దూకే రక్తపాతంతో
భూమిపై నడచేసూర్యగోళం.

తెల్లవారితే ఏముంది?
మంచుకురిచి చెమ్మగిలిన
వాలకంతో బి నేడు.

నిచ్చింది బూది దిబ్బవలె
పాలిన ముఖంతో నిన్న.

చేతితో కెలికినా లేదు వేడి
కాలితో(త్రొక్కినా లేదు వేడి.

ఇదీ రోజంతా పరచుకొన్న
సామాన్యుని జీవితం.

అవును బి అతనికి
ఈ బ్రతుకంతా ఒకే రోజు.
ఉదయం నిప్పు కణాలతో, ప్రత్యక్షం
రాత్రి బూది ఉలిపిరులతో, నిష్క్రమణం.

తొలగి పోయి
నిన్న – అనే బూది దిబ్బ,
మాసి పోయి
నేడు బి అనే మంచుబొమ్మ.

భవిష్యత్తు శూన్య రూపం
అవాలి సస్యశ్యామల ఖండం
ఎద నిండిన ఆశా చిత్రం
పొందాలి కల్యాణ తమ రూపం.

పలకాలి స్వాగత వచనాలు
ఉదయ కిరణ పంక్తుల్లో.
ఒలకాలి తృప్తి రేఖలు
సాయం కిరణ పంక్తుల్లో
అదీ(బతుకంటేబిబి

శూన్యాన్ని వెక్కిరించే

గ్రీష్మం మాట ఎత్తకముందే
కళ్ళముందు బీటలు వారింది భూమి.
గమ్యం చేరకముందే జాతి,
పెద్ద లోయయై నిలచింది కాలం.

కళ్ళలో శిశిరంలో
కలలో వసంతంలో
నడకలో శ్మశానంలోకి
క్రమిస్తున్నాడు సామాన్యుడు.

ధరలతో పాటు భూమినుండి
పైకెగురలేని సామాన్యుడు,
ఆ చెవి నుండి ఈ చెవికి
దూసుక పోతున్నాడు వార్తయై.

ఈ దేశంలో ఇంతకూ బ్రతుకు
దూకడమే గాని నడవడం లేదు,
రాత్రి నుండి పగలులోకి
పగలు నుండి రాత్రిలోకి.

బ్రతుకంటే ఇంకా మజా ఎరుగని
ఆడుకునే పిల్లల బుగ్గలపై
పొంగిన ఆశాకాంతి తరంగాలు,
పరుగు తీస్తున్నాయి నింగివైపు.

గుడిలో మ్రోగే గంటలు
తరుముతున్నాయి మనిషిని
ప్రతిధ్వనిస్తూ బ్రతుకులో ఆశలు,
భయాన్ని కరగిస్తూ ప్రవాహంగా.

ఇపుడు మాటలతో కాదు
మంటలతో స్పందిస్తూంది ఆలోచన.
నిరాశ ఉంది, ఉంది భయమూ
అల్లుకొని వాతావరణమంతా.
కాలాన్నీ మనస్సునూ
ఇంద్రజాలంతో మాయం చేస్తూ
నవ్వుతూంది భవిష్యత్తు
చంద్రుని అందుకోవాలనీ.

మబ్బుగామారి ఆకాశంలో
కూర్చుంది స్వాతంత్ర్యం,
చూపులో విద్యుదున్మేషంతో
ముఖంలో గర్జాశ్రేణితో
ఎవరిని మెరపించేనో?
ఎవరిని దగ్ధం చేసేనో?

గాలి ఎత్తుకపోజూస్తూంది
మెడలోని నెక్ టై,
ఎడారి ఖాళీ చేయజూస్తూంది
జేబులోని మనీపర్స్.
క్రిందికిదిగేనా? భయానికైనా?
ఎందుకు వస్తుంది? అంత ఎత్తు ఎగిరింది?

ఆ నవ్వులో జలతరంగిణి
ఆ మాటలో వీణారావం
ఆ నడకలో మృదంగ శబ్దం
వినిపిస్తుంది రుచి ఎరిగిన వారికి.

నవ్వులో కొసదేరిన కంటకాలు
మాటలో ఉలికిపడే పిడుగులూ
నడకలో పొరలి వచ్చే వరదలూ
చవిచూచే లోకమూ లేక పోలేదు.

ఇంతకూ కురిసే మబ్బేనా?
ఈ నేలపై ఏ ఎదా బీరు పోకుండా.
మనల్ని మాయంచేసిపోయేనా?
ఆ నింగిలో ఏ మూలకో సరదా పడీ.

ఇదీ ఇప్పటికీ,
సామాన్యుని జీవితం,
శూన్యాన్ని వెక్కిరించే
వర్ణరూప చిత్రం.

❖ ❖ ❖

ముఖం ఎత్తిందో లేదో

ముఖం ఎత్తిందో లేదో కాలం
చేతులు చాస్తుంది మనస్సు
చంక కెత్తుకోమని.

కాస్త ఆలస్యం చేస్తే చాలు
మారాం చేస్తుంది,
ఏడుపు లంకించుకుంటుంది.

కాస్తబి చనువిస్తే చాలు
కొండెక్కించ మంటుంది.

చంద్ర బింబాన్ని పట్టుకోవాలనీ
చేతి బంతిగా ఆడుకోవాలనీ
చుక్కల పూలు కోయాలనీ
ఉత్సాహం ప్రకటిస్తుంది,
ఆకాశాన పరుగెత్తాలనీ
ఆరాటం పడుతుంది.
అసంభవాన్ని అనుభవించాలనీ
ప్రవర్తిస్తుంది అసంబద్ధంగా.

కాల గర్భం నుండి
పుట్టిన మనస్సు
కాలం నీడలో
పెరిగిన శరీరంతో,
శైశవం దాటకముందే
అన్నీ వశం చేసుకోవాలనే!

శైశవం దాటేప్పటికి
బీజ భూతలైనవన్నీ,
ఏ వేవోవృక్షాలవుతాయి
కొమ్మలు చాచి నింగిలోకి.

ఆశలు నింపుకొని మనస్సుపై
ఊత కోసం చూస్తుంది కాలం!
తన ముఖంపై వెలసిన నీడల్ని
మనస్సు వెలిగించాలనుకుంటుంది.
తనను సమీపించే చీకటిని
మనస్సు తగుల బెట్టాలనుకుంటుంది.

కాలానికి లేదు విసుగు.
మనస్సుకు ఉండదు తీరిక.

కాలానికి ఉంది ఆయుః పరిమితి.
మనస్సుకూ ఉంది తరం భేదం.

మనస్సుకు కలిగినపుడు వివేకం
కాలం పొందుతుంది అమృతత్వం.

మనస్సు ఎన్నటికీ
శిశు రూపంలో లేకపోయినా,
కాలం ఎన్నటికీ
వీడదు, తన మాతృత్వం.

❖

నిశ్శబ్ద రూపం

విసరిన ఆయుధం చుట్టూ
తిరుగుతుంది నిశ్శబ్దం
శాంతి ప్రవచానాలతో.

చెవి సోకే మాట చుట్టూ
నిలచి ఉంటుంది. నిశ్శబ్దం
మౌన దీక్షా రూపంలో.

మెత్తగా శరీరాన్ని తాకే
సన్నని గాలి అంచుల్లో
నిశ్శబ్దాన్ని చీలుస్తూబిబి
మనస్సును స్పృశించే శబ్దం!

ఎన్నెన్ని ముక్కలై నా
ఎంతెంతగా చెదరినా
అంతలో పొందుతుంది
నిశ్శబ్దం పూర్వ రూపం!

నిశ్శబ్దాన్ని ఎంతటి శబ్దమూ
అంతం చేయలేదెన్నటికీ

అలజడిలో ఆక్రోశంలో
పైకి లేచి నిలుస్తుంది

నిటారుగా నిశ్శబ్దం,
కదలుతుంది మేఘం వలె.

శాంతిలో సహనంలో
ఎదలోబింబిస్తుంది
వెలుగుతూ నిశ్శబ్దం,
సరస్సులో చంద్రుని వలె

ఈ గీతంబిబి
ఆ నిశ్శబ్ద రూపం!
మనసులో శబ్ద జగత్తు
మేల్కున్నసమయం!

❖ ❖ ❖

మరచిపో, నిద్రపో

ఎవరా నిన్ను మేల్కొల్పింది? ఆ అర్ధరాత్రి!
మరచిపోమావాండ్లేను, పెద్దలు!
లేచి కూర్చున్నావు, సరే
సగం విద్రలోనా, తల్లీ!
ఎవరో మేల్కొల్పిననేరానికి
ఇంకా తూగుతూనే ఉన్నావూ?
సరేలే, ఒక చెవి ఇటు పారేయ్.
ఇపుడు మేమూ తూగుతున్నాం.
నడి వీధిలో చేతిలో సీసాతో
ఆ గాంధీ కన్న కలలు ఇంకా
నెమరు వేస్తూ కూర్చున్నావూ?
ఇపుడు మేమూ మాట్లాడుతున్నాం
మాటిమాటికీ నాలుక కరచుకుంటూ.

నీకు జ్ఞాపకం లేదూ? అమ్మయ్యో!
అపుడే పాతికేండ్లూ గడిచాయి.
అయినా ఆ పాత ఇంట్లోనే నివాసం!
దూలాలు పుచ్చిపోతే
పోటీలు పెడుతూ,
గోడలు కూలిపోతే
కన్పించింది అద్దం పెడుతూ,
పందికొక్కులు చేరి
కలుగులు త్రవ్వితే
బోనులు నిలుపుతూ

ఇంత మట్టి కూరుస్తూ,
అపుడపుడూ గత్యంతరం లేక
వాటితోనే స్నేహం చేస్తూ.
అలాగే గడుపుతున్నాం రోజులు
ఏడాది కొకమారు వెల్ల వేస్తూ.
అలవాటు పడిన ఈ రోజులు
వదలడం అంటే ఎంత కష్టం చెప్పు!

ఏ మార్పు లేకుండా డిటోగా
ప్రొద్దుపొడుస్తూంది మా కళ్ళలో
ప్రొద్దుగ్రుంకుతూంది మా ముఖాల్లో.
చీకటికి భయంవేసి మా నుండి
ముఖం దాచుకుంటూందిమూలల్లో.

నీకు స్వాతంత్ర్యం లేదూ?
నీకు స్వేచ్ఛ అంటే తెలీదూ?
అయితే కంటి నిండా నిదురపోరాదూ
ఇలా తూగుతూ కూర్చోక పోతే!
కలల్లో కలవరింతలుమానేయి
నీకు పుణ్యముంటుంది తల్లీ!

చివరి మాట కాస్త విని పడుకో
ఇల్లు కూలేలోపల లేస్తావు కదూ!
అపుడు నిన్ను లేపేవారెవరూ ఉండరు
ఎవరి భయంలో వారుంటారు

ఎవరి స్వార్థంలో వారుంటారు.
నీకు స్వాతంత్ర్యం ఉంది
నీకూ స్వేచ్ఛ ఉంది.

అందుకే నిద్రపో గాఢంగా
మేల్కొని మాత్రం కలలు గనకు,
నీ కలల్లో మమ్మల్నితూగించకు
నీ సేవలో మమ్మల్నివేగించకు.
నిద్రపో, గాఢంగా కంటినిండా
నీ నిదురే మాకు అడ్డు తెర!
ఎవరైతేనేం, నిన్ను మేల్కొల్పింది
మావాండ్లేను, మరచిపో, నిద్రపో.

❖ ❖ ❖

సూర్య బింబమై

ఈ చీకటి మాయమై నిద్రలో
మెలకువతో ఎగిరివచ్చి
వ్రాలుతుంది విహంగమై, ఎదపై,

మండి మండినుసినుసియై పగలు
రాత్రి సమయానికి పచ్చ పచ్చగా
తల ఎత్తుతుంది మొలకలు మొలకలై.

చిత్రమేమంటేబిబి ఇది
ఎగురుతూ ఉంటుంది
దిశ నుండి మరో దిశకు.
చిత్రమేమంటేబి ఇది
ఈదుతూ ఉంటుంది
ఒడ్డు నుండి మరో ఒడ్డుకు.

భయానికోప్రయోజనానికో
బ్రతుకులో దీనితో నేస్తం
చేసేవారూ ఉన్నారు.
ఆనందానికో అలసట మరవడానికో
దీన్ని చుట్టుకొనీ, కప్పుకొనీ
పడుకొనే వారూ ఉన్నారు.

ఒక్కొక్కప్పుడీ చీకటి తీగె
పూలు పూయడమూ ఉంది.

అప్పుడప్పుడీ చీకటి ప్రమిద
వత్తులతో వెలగడమూ ఉంది.

అందుకే ఈ చీకటి పంక్తిని
ఎవడూ చేయలేదు వినాశనం.
ఎప్పుడు ఉంటుందో దీనితో అవసరం
ఎవడికీ తెలిసిచావదుబి అదీ విశేషం.

దీని స్పర్శే లేకపోతే
ఇంతటి చరిత్ర ఉండేదా?
ఆ కన్పించే శిఖరాలను
నిలిపేవీ చీకటి రాళ్ళేగా.

ఈ చీకటి క్రమ్మికలో
ఉక్కిరిబిక్కిరై చావడమూ ఉంది,
ఒక్క వెలుగు పోచ కోసం
అర్రులు చాచి కుమ్ముకోవడమూ ఉంది.

ఈ చీకటి వేసిన ఫల రూపం
ఆస్వాదించని వాడెవ్వడు?
ఎరిగిన దీని రుచి, లభించంది,
త్రుప్పుపట్టిపోదూ? జిహ్వాంచలం!

ఎగిరి వచ్చే ఈ విహంగాన్ని
నోరు మూసుకొని దాచేసుకో,
నొసట పూచిన దీని పూలను

చేతులతో దూసుకో,
ఒడి నింపుకోబి భద్రంగా,

నిలువునా ఎదురైన చీకటినిబిబి
కళ్ళు తెరచి చూచి మరీ నడువు.

కంటి వెలుగుతో నీవు
మాయం చేస్తే,
పీట వేసుకుంటుంది
అది మనస్సులో.

ఏమైనా కానీ
ఇది ఉండనే ఉంటుంది
ఎన్ని పూజలు సలిపినా
ఎన్ని హారతులు పట్టినా,
నీలో నాలో అందరిలో అంతటా
వినీల గగన రూపంలో.

చేయగలిగిందీ ఉంది మనం
అదే సూర్య బింబమై వెలగడం.

అడుగు పెట్టింది ఉగాది
అడుగు పెట్టింది ఉగాది
ఉసురుసురు మంటూ ప్రాణం,
మనిషిపై మనిషి విసరే నీడలతో
ఏరూపమూగుర్తుపట్టలేకుండా.

గ్రంథాలు తగులబెట్టి మేధావులు
ఇండ్లల్లో చలి కాచుకుంటున్నారు.
ఆగడాలతో అవుతూంది దేశం
ఆటవిక తత్వానికి దర్పణం.

ఇక్కడ ఎవడు ఏ క్షణంలో
ఏ ఆయుధంగా మారేదీ తెలీదు.
ఒక లక్ష్యం లేని మనస్సు
పిల్లవాడి చేతిలో రాయి!

కాళ్ళను కౌగిలించుకున్న నీడలు
వినిపిస్తున్నాయి శృంఖలా సంగీతం

గొంతుపై కూర్చుందికాలూని
విసుగెత్తితిరుగబడి కాలం,
నుదుటిపై గాయాల నుండి
కారే నెత్తురు చారికలతో
ఇప్పటికి గడచింది గండం.

పత్రికలు మొత్త మీద ప్రదర్శిస్తున్నాయి
వివిధ భంగిమల్లో వేశ్యా పాతివ్రత్యం.
వాళ్ళకీగడవాలిగా బ్రతుకు!
గొంతు దిగాలిగా మెతుకు,

ఆకలి గొన్న ముఖాలు
రొట్టెముక్కతో శాంతిస్తే.
ఆకలిగొన్న ఊహలు
అధికారంతో గాని తృప్తి పడవు.
ఆకలిగొన్న చేతలు
రక్తంతో గాని శమింపవు.
ఆకలిగొన్న అహంకారం
హింసతో గాని నిద్రింపదు.
భయాల దారుల్లో సంచరించే
తలలపై తిరుగుతున్నాయి
బాంబులతో విమానాలవలె ఆలోచనలు.

చీకటి బాణమై హృదయాలను
దూసుకపోతూంది హింస,
ధూళి పొరలు చీల్చుకుంటూ
భయాగ్నులు చిమ్ముకుంటూ.
మానవత్వం అస్తమించి
నిష్క్రమిస్తూంది తరాల సంస్కృతీ ప్రభ.
హింసతో జయధ్వానం
చిత్రిస్తూందిస్వర్గద్వారం.
నకిలీ గాంధీ ప్రకాశం
కలిగిస్తూందిఉదయ భ్రాంతి.

ఒత్తిడిలో నలిగిన బ్రతుకుతో
ప్రతి ఋతువూ వేసిన ముద్రలతో

మొరటు దేలిన వాలకంతో
కలలు నిండిన చేతి సంచులతో
అరిగి ముళ్ళు దిగిన పాత చెప్పులతో
ఇక్కడి నుండి పారిపోయి
ఎక్కడికి పయనిద్దామని, భాయీ!
స్వర్గానికా? దేవుని సన్నిధికా?

తలలు మునిగి లేస్తున్నారు గంగలో
కళ్ళు మూసి తెరుస్తున్నారు ధ్యానంలో
పెదవులు కదలిస్తున్నారు జపంలోబిబి
కుళీరాలు, కొంగలు, పిల్లులూ!

స్వర్గాన్ని చూద్దాంలే,
చచ్చాకఏలాగో, అనీ
దేవుణ్ణి తలుద్దాంలే
అన్నీ హాయిగా అమరాలనీ.
ఈ మూల నుండి ఆ మూలకు దేశంలో
ప్రయాణం చేస్తే సరిపోదు, యంత్రం వలె.

ఊహలో ప్రతి బిందువులో
ప్రతిఫలిస్తూ దేశం సర్వం,
మట్టిలో ప్రతి కణంలో
ప్రతి బింబిస్తూ నీ రూపం,
గుండెపై చేయి వేసుకొని
నిద్ర పోగలగాలి, ఎక్కడైనా సరే.

అశాంతి తీగెలపై ఈ దేశం
పలుకుతూంది మృత్యు సంగీతం.
ఇంత కాలం నివురుగా ఉన్న నవ్వు
చెదరిపోయి వీచే గాలికి
మెరుస్తూందిఅంగార రాగం.

తెలిసో తెలియకో
అడుగు పెట్టింది,
ఎలా వెనక్కి పోతుంది
క్రిందికి దిగిన జలపాతం!
అడుగు పెట్టింది ఉగాది
ఉసురుసురు మంటూ ప్రాణం.

నవ్వకుపగలబడి

నవ్వకుపగలబడి
గుండె తూగి చేతిలో పడేను.
నవ్వకు విరగబడి
గుండె జారి నేలపై పడేను.

దూర దూరం విసరిన
నవ్వులు వెతుక్కుంటూ
వస్తున్నాయి చుక్కలు,
వెనక్కుతిరిగి ఈ సమయం.

ఎత్తిన చీకటి చేతుల్లో
దరిద్రుల బ్రతుకు దివ్వెలు.
ఆశలు మొలకలు వేసిన
పగిలిన గాజు ముక్కలు

పగలు మొక్కవోయిన
పదును సాధించే తహతహతో
తిరుగుతున్నాయి గాలులు
సాన పడుతూ చెంపలపై.

బయట మట్టిలో తిరిగి
అందమైన రాళ్ళు ఏరుకొని
ఒడి నింపుకొంటున్నారు పిల్లలు,
ఇంటికి చేరుకునే పనిలో.

మసక చీకటి ఇసుకలో
కన్పించీ కన్పించని
వెలుగు జాడలు వెతుక్కుంటూ
కాళ్ళు కదలిస్తున్నారు పెద్దలు.

ఒక్కమారుమేల్కొన్నాయి
ఉన్నట్లుండి వీధి దీపాలు!
మొగ్గలోనే ఊడి పడిన
సామాన్యుని పగటి కలలు!

పగటి ఎండకు, ఎండి
బీటలు వారిన భూమివలె
బ్రద్దలైన జీవితం ముఖ మెత్తి
చూస్తుంది ఆకాశం వైపు చేతులెత్తి.

ఆకలితో అలమటిస్తూ
వచ్చింది నిన్న, ఉదయం.
దప్పికతో విలవిల లాడుతూ
పోతూంది ఈ రోజు, సాయం.

పగలబడినవ్వకు,
ఎవరిని చూచి?
నిన్ను చూచి నీవే!
విరగబడి నవ్వకు,
నిన్ను చూచి,
ఎవడూ ఏడ్వడు!

నిదురలో గంటలు

భూమిలో రాళ్ళ క్రింద
సుప్తమై ఉంటుంది జల బిందువు.
కళ్ళలో ఊహ వెనుక
మేల్కొనీ ఉంటుంది వెలుగు జాలు.

కంటి నుండి రాలే
జల బిందువులో,
ఇరువైపులా ప్రతిఫలిస్తూ
ఎరుపూనలుపూ వర్ణాల్లో
ఉంటుంది వెలుగు రూపం;
స్ఫటికం వంటి దరిద్ర హృదయం
పంచుకొన్నట్లుగాబిబి
దుఃఖమూ నిరాశ, చెరి సగం.

వినిపిస్తాయి మదికి
నిదురలో గంటలు,
మేల్కొని చూచేలోపల
వెనుక నుండి మ్రోగుతుంది
రవి రూపంలో పిస్టల్,
చంపడానికో, కాకపోతే
భయపెట్టడానికో!

అణగి ఉన్న మనస్సు
లేస్తుంది ఒక్కమారు,

పుట్టలోని పాము వలె
సూర్యబింబానికెదురుగా,

ఇంతవరకూ
ఆగి ఉందినాగస్వరం!
ఇంత వరకూ
అణగి ఉందిదవానలం.

ఇందాకా
ప్రయాణించింది కాలం
మనస్సుపై అంగలేస్తూ.
ఇపుడో
పరుగిడుతోందిమనస్సు
కాలంపై అడుగులేస్తూ.

బిందువుకు ఆకారం

నడుస్తూంది కాంతి స్తంభం
భూమిని అణచి వేస్తూ
పయనిస్తూంది కాంతి గోళం
ఆకాశాన్ని వంచివేస్తూ.

గుండె కొలుస్తూంది
కాలాన్ని శబ్దంతో
కళ్ళు వెలుగిస్తూన్నవి
జగత్తును చూపులతో.

నీ లోని వెలుగు గెలుపు
నిలుపుతుంది మానవతను మనోజ్ఞంగా,
నీలోని చీకటి గెలుపు
నిలుపుతుంది అఖాతంమానవతకు,

రాకపోయినా పరవాలేదు
నీ లోని వెలుగు మాటలు,
చీకటి మాటలు మాత్రం
వినరుతూపోవద్దు గాలికి.

చీకటి మాటల గాలులు
ఏమిఒలకబోస్తాయా?

ఏమి ఒరగ బెడతాయా?
చెప్పరాని మత్తు;నిదుర మత్తు!

రానీకు, మృత్యువును
మంచు విరిసే నెత్తురుతో
రా రానీ, మృత్యువును
నిప్పులు చిమ్మే నెత్తురుతో.

ప్రతి నెత్తురు కణంలో
తేలుతూఒక్కొక్క హంస,
ప్రతి ఊర్పు గాలిలో
విరుస్తూ ఒక్కొక్కపూవు,
నడవనీ శక్తి రూపం
సాగనీ శక్తి గతినీ

మేల్కొన్న ఈ సమయం
రానీ బిందువుకు ఆకారం.

❖ ❖ ❖

ఉందీ గుడిలో

ఇదీ దేవుడున్న గుడి.
ఇదొకటి, ప్రాణానికి మిగిలింది
మ్యూజియంలో పురా వస్తువు వలె.
దాహం వేసే గుండెకు
గ్రీష్మంలో బండల మధ్య
జీవమిచ్చే జలధానిక!

కుమిలి కుమిలిబ్రతక లేక
ఆర్తిగొన్నహృదయం
విశ్రమించే ఆశ్రయం!

తిరిగి తిరిగి వీధుల్లో
శవ ప్రాయమైన మనసును
బ్రతికించే సంజీవని.
ఎవరికీ ఘోషంతా?
భక్తులకా? రక్తులకా?

వస్తూ పోతూంటారు ఎందరో
వెతుక్కుంటూ వెలుగులో,
ఏదో పోయిన వారికి మల్లే.
వదలరూ--నడవరూ
కదలుతూంటారు మెల్లగా.

‘ఇద్దరి మేలు’ కాదు
‘అద్దరి కీడు’ లేదు,
అన్నట్లుగా బిబి

ఉన్న రెండు దరులూ
ఒరుసుక పోయే భక్తి తప్పు!

వస్తూ పోతూంటారు
పోతూ వస్తూంటారు
ఎగుడు దిగుడు నేలపై
అలవాటు పడని నడకతో.

వెలుగుతున్నాయి బల్బులు
దిక్కులు విప్పిన కళ్ళు,
కదలేరు క్రింద మనుషులు
సమాజం రాల్చిన రవ్వలు!

గుడిలో దేవుని కోసం
ముసరిన జనం మధ్య –
నిల్చిన అందని విభూతి!
నింగి నుండి నేల దాకా
కొలిచే చూపులతో
నింగి నుండి నేల వరకూ
అదుముకొన్నఎదలతో.
ఆ వచ్చి, పోని వారికి

ఆక్షణం కన్పించే విశ్వ రూపం
గుడిగా మలచుకున్న సౌందర్యం!

నగరం మధ్యలో హార్ట్ వాల్వ్ వలె ఉన్న
గుడికి ఏమౌతుందిలే కాని
అయింది ఇది, డొంక తిరుగని కథ!

ఉన్నది బిజీ గుడిలో
గతిలో భౌతిక వాదం!

❖ ❖ ❖

గాలి పటాలు

జనం– జనం నుండి, జనంలో
యువకుల నుండి వృద్ధుల వరకూ
నడచేరుత్రోసుకుంటూ
చాలు దున్నే నాగళ్ళ వలె.

ఎదురుగా నింగిలో కదలే
గాలిపటాలు లాగుతూ
చూపుల దారంతో–– ఒకడు,
మాంజా చుట్టిన కళ్ళతోబి

చీకటి కొంగు పట్టుకొని
నిల్చింది సాయంకాలం.

రోడ్డుపై నడుస్తూన్న –– వారు
గీసిన అగ్గిపుల్లలు!

మన్మధుణ్ణిమాయంచేసి
నడచేశృంగార ప్రభలు!

చేతి నుండి దస్తీజారిందీ
జేబు నుండి పర్సుపోయిందీ

తెలీని మత్తులో మునిగి,
తరంగాలపై ఈదే చేపలు!

ఇపుడు కదలే శరీరం
శ్రుతి పెట్టిన వీణాదండం
ఇపుడు నడచే మనస్సు

ఎటు పోయేదీతెలీని యంత్రం.
ఎవరి పనిలో వాళ్ళు వచ్చినా
చూపులు మెరపులతో
ఆకాశాన్ని చుట్టివేద్దామనే!

❖ ❖ ❖

ఇంతలో క్రమ్మింది మబ్బు
కురిసే వాన జల్లుకు
పరుగెత్తేరంతా అంతలో,
దగ్గరలోని ఏ పంచకో.

అవనిలో చల్లదనంతో
ముడుచుకొంది శరీరం.
ప్రాణి వెచ్చదనం కోసం
పరచుకొంది హృదయం.

ఊహ వచ్చింది మెరపుతో
ఈలాంటి సమయంలో
ఏం చేస్తూంటాయో అడవిలో

సంస్కారంలేని జంతువులూ మృగాలూ!
ఏ చెట్టు క్రిందనో
ఏ గుహా ముఖానో
నిలచిఉంటాయనుకుంటా
చల్లని గాలిలో వెచ్చని ఊర్పుతో.

సాగింది మరో ఊహ వానతో.
ఇంట్లో పిల్లలేంచేస్తుంటారో
ఏ జలుబు చేస్తుందోననీ
ఏ జ్వరం వస్తుందోననీ
తల్లి ఎంత భయపడినా
వినకుండా చెప్పకుండా
తప్పించుకపోయి ఉంటారు
వానలో మెల్లగా హుషారుగా.

❖ ❖ ❖

ఈ నగరంలో రోడ్లపై మేఘం
చూపిస్తోందా? తన ప్రతాపం?

బిచ్చగాని చేతిలో
చిప్పవలె ఉన్న,
ఊరవతలిచెలకపైనా
విదలిస్తూ పోతుందిలే!

ఈ మేఘంపై ఎందుకో
ఇంత మమకారం చెప్పనా?

నాకు లేనేలేవు ఏ కలలూ
స్వర్గంపై లేనిపోని ఆశలూ,
పట్టపగ్గాలు లేకుండా
ఊళ్ళుతగలబెడుతూ,
చేతులు చాచి తనలోకి
ఆకర్షించే లోపల అగ్ని
శీతల సమీరడోలను పంపి
ఎత్తుక పోతుంది తనతో.

ఎగురుతూంది మనస్సు
ఆలోచనల నుండి పైకి
ఏటవాలుగా మేఘమై

ఇంకా చెప్పనా, ఎందుకో
జ్ఞాపకం వస్తూంది---
మొట్టమొదట వెలసిన శూన్యంలో
ఉన్నట్లుండి మ్రోగిన గర్జాధ్వనితో
వెలిగి విరిసినమెరపుతో
మేఘం కురిసిన నీటిపై,
కదలే రాత్రి నౌకలో
ప్రయాణించే చంద్రరేఖ!

❖ ❖ ❖

వర్షం వెలిసింది
ఎవరి దారి వారు పట్టారు.
నీల మేఘం కదలింది

చంద్రరేఖ తొలగింది
కదలించి ఒక్కమారు,
స్మృతి సరస్సును లోతుగా.

❖ ❖ ❖

నా చూపులు ప్రసరించాయి
ఈ కొస నుండి ఆ కొస వరకు
ఎప్పుడో ఎగిరి పోయాయి
ఎటకో గాలి పటాలు!

ఈ కాస్త బంగారానికీ సమయం
ఎంత హంగామా చేసింది మేఘం.

ఇంటి ముఖం పట్టాను
నేను భూమిపై మేఘమై,
సంగీతం పాడుకుంటూ లోన
ఎదలో చంద్రరేఖతో.

అవును! నేనెప్పటివాణ్ణి?
ఈ ప్రశ్న చిత్రంగానే ఉంటుంది.
ఇప్పటివాణ్ణి గనకనా?
ఎక్కడ మునిగి ఎక్కడ తేలింది
సరస్సులో హంసవలె ఈ కథ!

❖ ❖ ❖

హార్ట్ ఫెయిల్

సముద్రంపై ప్రయాణించే
మబ్బు నీడవలె తిరిగీ
తరగలవలె కన్పించే
ముఖ పంక్తులు దాటుతూ,
ఆ పూటకు ఆ ఇంట్లో
ఏమి లేదో యోచిస్తూ
అడుగు పెట్టాడతడు.

తలలెత్తినబంతిపూలవలె
ముంగిట్లో ఎదురైన పసివాండ్లనుదుటిపై
విరిసినఇంద్రధనూ భవిష్యత్తుపై
ఎగసిప్రాలిన ఆలోచనతో.

ఇంట్లో ఉన్న నలుగురూ
రాత్రి వేళ అడవిలో
గాలి కూగే చెట్లవలె
కన్పించారాతనికళ్ళకు.

గతమూ వర్తమానమూ భవిష్యత్తూ
కలసిన ముద్దగా ఉంది–
ఈ సమయం, లోహమై.
క్షణం కదలడం లేదు.
మొద్దుబారుతోంది మనస్సు.

లైట్లు ఆఫ్ అయి
కళ్ళు మూసినట్లుంది, గది.

వీధి నుండి లోనికి వస్తూ
ఇంటి ముంగిట నేలపై
వదలిన పాద ముద్రలు,
అతని బ్రతుకులో నుండి
కాలం తీసివేసిన అంకెలనీ
అతనికీ తెలీదు పాపం!

గాలికి రాలి పడిన
ఆకువలె కదలుతోంది
కాలి క్రింద – నేల.
తలనువంచిప్రక్కనున్న చెట్టు
ఊగి ఊగి వంగి వంగి
లోనికి చూస్తూంది సందు నుండి.

మబ్బు క్రమ్మిన సంధ్య వలె
ఉందీ సమయం ఆ ఇంట్లో.

నా వ్రేళ్ళసందున ఉన్న
సిగిరెట్టు పొగ సాగి
రింగులు రింగులుగా మెల్లగా
ప్రయాణిస్తోంది బయటికి,
నిల్వునాబొమ్మగామారి గాలిలో

తరలే ప్రాణానికి సంకేతంగా.

ఈ క్షణం లేదు అంతరాళం
నేలకూ ఇంటి కప్పుకూ మధ్య.
చెరగి పోతూంది విభేదం
నా ఆలోచనకూబొమ్మకూ మధ్య.
మధురమైన ఊహ కదలికతో
పరీమళ లహరియైన కాలం
నిశితమైన కరవాలమై అంతలో
ఎదపై విసరింది చిత్రం!

కిటికీ నుండి తలవంచి చూచే
చెట్టువలె నిలచింది మనస్సు.
గతానికి ప్రాణబంధువైఎంతలో,
స్మృతి రూపమై మిగిలింది కాలం!

ఇప్పుడూ ఉంది సముద్రం
కాని నీడతో ఆ మబ్బు లేదు.
ఆ ఇల్లూ ఉంది మౌనంగా
ఏమీ ఎరుగనట్లు ఈ కాసేపటికే.

❖ ❖ ❖

చివరి ప్రార్థన

కన్నుల్లో తిరుగుతున్నారు సూర్యులు
ధమనుల్లో నాట్యమాడుతూన్నవి అగ్నులు.
వినబడుతూంది కంఠ స్వరం
ఆచికొని తనలో ఆకాశం.

దూసుకొని పోతూంది చూపు
వెలుగు నిండుకొని తనలో
కళ్ళ నుండి దూకిన వెలుక్కి
'ఎక్సరే' పటంవలె ఉంది స్థితి.

నర్స్ వచ్చి చూచి పోయింది
టెంపరేచర్ ఎంతో కూల్ గా.
డాక్టర్ వచ్చి మార్చి పోయాడు
ప్రిస్క్రిప్షన్ ఎంతో హడావిడిగా.

ఇదో యాంత్రిక లోకం
పైసా రాలిన చోటే
మనస్సు కదలుతుంది,
తొలగిపోయి అంతరాలు
ప్రవహిస్తుంది కారుణ్యం.

ఎవరో ప్రక్కనే నిలుచున్నారు
చావును ఆపేవారికి మల్లే.

ఎదురుగా అట్టపై అక్షరాలు
ఇక్కడ ఎవరికీ డబ్బు ఇవ్వరాదని
ఈ పరమ వాస్తవికతకు సాక్షీభూతంగా
'ఫాన్' నిలచి ఉంది పని చేయకుండా.

ఎవరి బాధ్యతల్లో వారున్నారు
పిలుపులు పట్టించు కోకుండా
వినిపించుకున్నావిరామంగా ఉన్నారు
తెలుపు దుస్తుల ఆరోగ్య దేవతలు.

అటు నుండి ఇటుబిబి
ఇటు నుండి అటు, షికార్లు కొట్టేరు
చిన్న డాక్టర్లు, పిల్ల డాక్టర్లు
ఆడంబరాన్ని మ్రింగిన అహంకారంతో,
మెడలో వ్రేలాడేస్టెతొస్కోపులతో.

పెద్ద డాక్టరంటావూ?
దొరకుతాడా? పారదకణం,
ఈయనకన్నా సులభం
ఆ దేవుని సాక్షాత్కారం.

"అబ్బ! వస్తే బాగు చావు,
రాదుగా" అంటూ గొణుగుతున్నాడు.
ప్రక్కనే, ప్రక్కకు ఒత్తిగిలుతూ పేషెంట్.

‘మీరంతాఇంతేనుఅబ్బబ్బ!’ అంటూ
రివ్వున వచ్చించిబి నర్స్
బ్లాంకెట్చివరలు సర్ది
వెనక్కు తిరిగింది,బి
అతని నోట పెకలిన ప్రార్థన
అణగిందిఅస్పష్టమైన ధ్వనితో.

ఉన్న చోట ప్రాణ భయం
ప్రతారణకెంత సులభం,

త్యాగ బుద్ధి లేనిచోటు
శ్మశానానికి మొదటి మెట్టు.

దూరం నుండి చూస్తే
ఈ గాజు వల,
ఎంత అందంగా ఉంది!
ఇందులో పడితే
హారి!భగవంతుండా!
తెలుస్తుంది నీ తడాఖా!

ఏదీ ఎత్తరాదూ చూద్దాం
డాక్టర్ అవతారం కాదు,
స్వామీ! పేదరికపు గూడుతో
ఒక్క సామాన్య మానవుడైన
పేషెంట్ అవతారం!
ఇదే నా చివరి ప్రార్థన!

త్రికం

ఆ

పలికిస్తూ

నిశ్శబ్దంలో సంగీతం

వచ్చింది ఉదయం.

కదలుతూ ఆకాశాన

దిగింది భూమికి.

వెలసిందిక్షితజంలో

అరుణ వర్ణమై.

కదలింది మనసులో

మెలకువ పూచిన పూవై.

ఈ

ఒలికిస్తూ

శబ్దంలో నిశ్శబ్దం

వచ్చింది సాయం.

తరలుతూ ఆకాశాన

వీడింది భూమిని.

నీడతో మేఘమై.

అద్దం నుండి తొలగే రూపమై

కదలింది మనస్సులో

మరపు వేసిన మొగ్గై.

ఏ
నిశ్శబ్ద ధ్వనిలో
శబ్ద వీచికలతో
వచ్చింది రాత్రి
చుట్ట చుడుతూ ఆకాశాన్ని.

నిలచిందిభూమిపై
కదలింది మనస్సులో,
వెనుక వెలుగుతో
నడచే బింబమై.

❖ ❖ ❖

(, 0, .

(

నీడ కదలుతోంది
శరీరాన్ని మ్రింగేసే ఆశతో.
నీడ బ్రతుకుతోంది
రవి చంద్రుల చూపుల చాటున.

చూపులో ఉదయంతో
తెరచుకుంటాయి కళ్ళు.
కప్పుకొని రాత్రిని
మూసుకుంటాయి కళ్ళు.

ఒక్క వెలుగు ముద్దలో
ఆకాశం ఒదుగుతుంది గువ్వయై
ఒక్క వెలుగు ముద్దలో
అవని ముడుచుకుంటుంది మొగ్గయై.

జీవం ఉందీలేనిదీ
మనస్సు ఉందీలేనిదీ
ఒకటే ఒక స్థితిలో
చెట్టుమనిషీ మట్టీనూ.

నీరు లేకపోతే
నింగి లేకపోతే
గాలి లేకపోతే
నేల లేకపోతేనో
రవి లేకపోతేనో
ఉండేదా? శూన్యంగా అంతా?

ప్రాణిలేకపోతేనా?
మనిషి ఆరిపోతేనో?
ఆయుధం లేకపోతేనా!
మనస్సు లేకపోతేనా?
అయ్యేదా? శూన్యంగా అంతా!

ప్రసరించి ప్రిజంవంటి మనస్సుపై
నిజరూపంతెలియనీని వెలుగులు.
పగలూ రాత్రీ పేరిట రాగమూ విషాదంతో
కాలం నుదుటిపైవెలసిన రేఖలు!

❖ ❖ ❖

పొలిమేరలు! అంతరాలు!

ఎడారులు, మనస్సులో
పొరల మధ్య, ఎడారులు!
ఎడారుల పొలిమేరలు
పొలిమేరల అంతరాలు!

లోపొరలలో ఎడారులు!
పొలిమేరలు! అంతరాలు.

దప్పిగొన్న ప్రయాణికుని
గొంతుకలో తడిచారికవలె
అంతటి ఎడారిలో వెతగ్గా
నీటి జాలు! వెక్కిరించినట్లు!

జనం! గుంపులుగా జనం!
ఒక చోట నుండి మరో చోటికి,
నిరంతరం ఆక్రోశంతో
గుంపులుగా చరిత్ర నిండా!

అంతటి నేలపైనా చూస్తే
ఎక్కడనో లేకపోదు పచ్చదనం!
ఇక్కడున్న వారికో
కూడబెట్టే గుణం జాస్తీ!

అక్కడున్న వారికోవర్రెల్లో,

తినడానికి లేదుతిండి!
తిండీ బట్టాబి అందీ అందని,
ప్రజావితతి సంఘర్షణ!

బ్రతుకులో అంతరాలు
నిలిపిందిసాంఘికతత్త్వం.
అంతరాల మధ్య ఆకాశం
సృజించింది మనస్తత్వం.
పొలిమేరకు ఒక వైపున
నిలచాయి గుడిసెలు
మరో వైపు పొలిమేరకు
ఎదిగాయి మేడలు.

అంతరాల సుస్థితికై
పొలిమేరల రక్షణకై
సేవకులూ భటశ్రేణి
కండరాల నాట్యంలో
అహంకృతిని అందంగా,
మలచుకొన్న అధికారం
వెనుక నుండి, ధనం బలం!

తిండికీబట్టకూఈనాటికీ
విలపించే బ్రతుకులు!
ధనంతో అధికారంతో ఎప్పటికీ
అఘోరించే మనసులు

తిండికీబి అధికారానికిబి
తిరుగుబాట్లుఅపుడపుడూ.
నేలపై ఒలికేను రక్త చిత్రం
చరిత్ర నొసటదిద్ది తిలకం.

ప్రవర్తనకూప్రవర్తనకూ
ఆలోచనకూఆలోచనకూ
మధ్య
ఎడారులు! పొలిమేరలు
అంతరాలు! సంఘర్షణ.
ఇది లౌకిక వ్యూహం
ఆలోచనకు లేదు అంతం!

అశాంతి నుండి

ఆగింది ఆలోచన,
పెద్ద బండ వద్ద
ఒక్క క్షణం తడుముకొనే
ప్రవాహ తరంగంవలె.

ఎగసిందిఆలోచన
చిన్ని గుండె నుండి
ఒక్క క్షణంలో ఎగసే
నెత్తురు అలవలె.

లేదు భయం, భయం లేదు
దొరలనీ సముద్రంపై నుండి,
పడనీ ఆకాశం విరిగి పైన.
భయం లేదు, లేదు భయం
తిరుగనీ కల్లోల వలయాలు
నడవనీ ఉద్రేక శిఖరాలు.
నిలుస్తుంది శక్తివంతమైంది
ప్రసరిస్తూ జీవితంలో.
బ్రతుకుతుంది ప్రాణవ0తమైంది
వెలుగుతూ సమాజంలో.

ఒక్క త్రుటిలో
దగ్ధమయ్యేది కాదు, ఈ అడవి.

ఒక్క వ్రేటుతో
కూలిపోయేది కాదు, పర్వత శ్రేణి.

అడవిలో పర్వత శ్రేణుల్లో
తిండికై, గుడ్డకై, నీటికై
నినదించే జన సందోహం!
మన చూపునుండి తప్పిన వలయం!

❖ ❖ ❖

దోపిడితో, రాబడితో పెరిగిన
అంతస్తులు, అంతరాలు
అహంకృతులు, విభేదాలు
తుడిచివేసే వేగంతో
రూపంలో అగ్నులై కదలే
చేతిలో ఆయుధంతో నడచే
స్ఫులింగాలను నిందించేకన్నా
మరణదండంవిధించేకన్నా
ప్రసరించనీ'ఎక్స్' కిరణం
చీకట్లు దూకిన మనస్సులోకి
బ్రతుకులు జారిన లోయల్లోకి.

తేవలసిఉందీ స్ఫులింగాల్లో
మరణం కాదు, అనురాగం.
రావలసి ఉంది వీరిలో
ప్రతీకార విజల్పనం కాదు
ప్రతారణ ఎరుగని సహనం.

తృప్తి రేఖా సంచారంతో
కదలే అనుభవ ప్రవాహం.

చూడవలసి ఉంది మనం
ఒక ఎదలోమొలచి
మరో ఎదలో పూచే,
స్నేహవల్లీ పరిష్వంగం
తొంగిచూచేశాంతవదనం.

❖ ❖ ❖

ఆ కదలేదీ, ఆ ఎగిరేదీ
రక్తంతో తడిసినసితపతాక
పరచుకొన్నతీవ్రావేశం!
కోట్లాది గుండెలు పగిలి
చిమ్మిన నెత్తురు చుక్కలు
రూపొందిన గాథా చిత్రం !

తరతరాలుగా జరుగుతూన్న
అన్యాయం గొంతు విప్పి
పలికిన తుపాకి అరపులకు
పగులు చూపుతూంది సమాజం.
చరిత్రలో ఇదేం క్రొత్త కాదు
బ్రతుకులో అంతకన్నానూ,
నిన్నూనన్నూ అందరినీ కలిపి
తరతరాలకూ గుణపాఠంగా.
ఇది మానవుణ్ణి ఆ క్షణం

జంతువుగా మార్చేది, నిజమే.
ఆతణ్ణి కదలిస్తుంది మరో క్షణం
మానవత్వానికీ వాస్తవంగా.

ఇంత కాలం పెదవులపై
పిట్టలవలె ఎగిరే మాటలు,
ఇంతకాలం మనస్సులో
నెమళ్ళవలె ఆడే ఊహలు,
ఇప్పుడవుతూన్నాయి
తుపాకి గుండ్లు.
ఇపుడవుతూన్నాయి
వై ప్లవాస్త్రాలు.

❖ ❖ ❖

వీధిలో ఎగసేధూళి
జ్ఞాపకం చేస్తూంది
ఈనాటి బ్రతుకును.
కదలుతూంది జన సమూహం
విరామంలేని మహా యంత్రం
తన గొడవే ఒక సంగీతంగా.

ఎర్రటి ఎండలో రోడ్డు ప్రక్క
చలన రహితంగా పడి ఉన్న
కుర్రవాణ్ణి ముందు పెట్టుకొని
ఘోష పెడుతూ అదే పనిగా
డబ్బులు పోగు చేసుకొనే

దప్పిక తీరనికళ్ళతో
ఆకలి చావని ముఖంతో
ఆరాటంతో అలమటించే
ఆ దౌర్భాగ్యుని వదన వేదికపై
చదికిలబడింది మృత్యువు
నడుం విరిగినంత పనై.
అక్కడి నుండి సాగే ప్రతి మనిషీ
గ్రీష్మకాలం గాలి ఆడని గదిలో
ఉక్కిరిబిక్కిరైనంత పనిగా
దాటి పోయేను, అతివేగంగా.

అలంకారాలతో,
ఒళ్ళు విరుచుకొని
నిలచిన మేడ ప్రక్కన
నీడవలె పేదరికం
పస్తులోనే పడి ఉంది.

అడ్డంగా వచ్చి ఎదురుపడి
అడుగు కదలనీయనిబిచ్చగాండ్రు
శ్రేయోరాజ్యంలో చీకటి బంతులు.

❖ ❖ ❖

సమయ శిఖరం బద్ధలై
స్ఫులింగాలు చిమ్ముతూంటే ఒక ప్రక్క
ఎవరిదారిన వారు పోతున్నారు మరో వైపు.

ఎవరికి వారు ఎప్పటికపుడు
ఒకరిపై మరొకరు పన్నిన
వ్యూహాలను ఛేదించుకుంటూనే
కదలి పోతున్నారు దుమ్ము పొరల్లో.

దిక్కులు మూసే కళ్ళతో
మెలకువతో ఉన్నాను నేను.
దిక్కులు పరచుకొని
మత్తుగా విశ్రమించి ఉంది వెలుగు.

చూపుకి అందుతూనే ఉన్నాయి
దూరాన తిరిగే గోళాలు
చెవులువింటూనే ఉన్నాయి
గుండెలు ప్రేలే ధ్వనులు!

ముడి వీడిన మూట నుండి
జారిపోయే వ్యధతో,
దోసిలి నిండిన కన్నీటిని
చెదరగొట్టే ఊర్పులతో
సాగిపోతూంది గాలి,
విరామంలేని రొదతో.

❖ ❖ ❖

ఎగసినస్ఫులింగం – ఇంతలో
నిశ్శబ్దాన్ని కౌగిలించుకొని,
చల్లదనంతో బొగ్గైన వార్త

వ్యాపించిందంతటా వెలుగై
జరజర ప్రాకుతూ కోడె త్రాచై.
ఇంతకాలం అతణ్ణి క్రమ్మిన
నీడ తొలగింది నిర్భయంగా
అతని జేబులో దొరికాయి
ఆరాటంతో గాలిస్తే పోలీసులు,
సిగరెట్లూ, చిల్లర డబ్బులూ.

పొగలుసాగే కళ్ళతో
నిప్పులురాలే ముఖంతో
కూలిపోతున్న అతడు
నిలిపిన ప్రశ్న అలాగే ఉంది.
ఎవరు పట్టించుకుంటారు
ఎదురుబడ్డా తప్పించుకునే వారే.

కార్లు రొదచేస్తూ పోతున్నాయి
మేడలు మిన్ను చూస్తూనే ఉన్నాయి
వార్త విన్న సామాన్యుని కళ్ళకు
కన్పిస్తూంది రక్తసిక్త గగనం!

అతని రూపం
కదలుతూంది సంధ్యలో.
అతని నీడ
ప్రతిఫలిస్తోంది నీటిలో.

అతని స్వరం
ఎగురుతూందిపక్షియై.
అతని హృదయం
స్పందిస్తూంది బండలోనూ!
మానవ శ్రేయో భూమికలో
అతడొక విప్లవ గోళం.
ఇది తిరిగినంత మేరలో
భవిష్యత్తు రక్త తోరణం.

❖ ❖ ❖

ఎన్ని సమయాల్లోనో
చరిత్రను సృజించిన శాంతి
ఒకప్పుడు కోరుతుంది
తన మనుగడకై అశాంతి.

కొన్ని క్షణాలు కదలక తప్పవు
సర్జన్ చేతిలో శస్త్రంవలె.
ఇది తుది లేకుండా సాగే
స్థితి ఎన్నటికీ కాకూడదు.
ఎదురైన శుష్క రూపాలను
దగ్ధం చేస్తూ కదలుతున్నాయి.
వీధుల్లో గ్రీష్మానల పంక్తులు
నాళాల్లో కీలార్భురులతో.

ప్రసరించనీ రక్తం, శరీరంలో
ప్రవాహాలుగా కొన్ని క్షణాలు.

స్పందించనీ హృదయం ఉన్నందుకు
సాంధ్యవేళా విలోల జలధివలె.
ఎంత సేపు చేస్తుంది నృత్యం
పట్టరాని అశాంతితో అవకాశం!

❖ ❖ ❖

దగ్ధమైన అవనీ ఖండం
తపిస్తుంది అణువణువూ
క్రొత్త సృష్టికోసం!
అనుభవిస్తూ ఎదలో
స్పందించే కారుణ్యం,
ఆలోచిస్తూ మదిలో
నిల్పుకొని మానవత్వం,
సాగనీ వెలుగు స్వేచ్ఛగా
అన్ని దిశల నుండీ

రానీ గాలి నిర్నిరోధంగా
అన్ని వైపుల నుండీ
సాగనీ మనసులో
పయోద సంచారం!

ధైర్యం పందిరి వేసిన
వదన సీమపై ప్రాకే
ఆ శాంతిని పూయనీ
క్లిష్టమైన ఈ సమయం.
చేరనీ మృత్యువు ఎదురై,

పోనీయకు నీ నుండి
ఉదార గుణవర్తనతో
పల్లవించిన శ్రేయ రూపం.

ఎదురై వస్తుంది కాలం
శ్యామాయమాన భవిష్యత్తులో,
శాంతమైన ఊహతో
అఖిల మానవ ప్రతిబింబం.

❖ ❖ ❖

ఒక్క క్షణం ఆగిన ఆలోచన
కదలింది ప్రవాహమై.
క్షణంలో ఎగసిన ఆలోచన
తరలింది వెలుగు వరదై.

వస్తోంది ఈ చీకటి చాటునుండి
రోజూ వచ్చే సూర్యుని రూపం
కల్యాణ మనోజ్ఞంగా ఈనాడు
శాంతి నిండిన తేజంతో.

చారిద్ర్యంభయంలేని
స్వేచ్ఛా నవ సంస్కృతికి
కదలనీ, తరలనీ –

మేల్కొన్న ఈ సమయం.

❖ ❖ ❖

రానీ! మేల్కొనీ

భుజం నుండి భుజానికి
చేతి నుండి చేతికి,
బరువు మార్చే క్షణ విరామం
ఉంది ఈ సృజన సమయం.

ఆలోచన నుండి ఆలోచనకు
బాధ నుండి బాధకు
మలుపు తిరిగే క్షణ విరామం
ఉంది ఈ సృజన సమయం.

త్రవ్వుతూపోతూ ఉంటే భూమి
లేదు – ఏ ప్రయోజనమూ.
త్రిప్పుతూ పోతూ ఉంటే మనసు
లేదు – ఏ ఉపయోగం.

ఎంత లోతైతేనేం సముద్రం?
పడవను కొనసాగించే
నైపుణ్యం కావాలి మనస్సుకు,
ఉండాలి ప్రయాణ తత్త్వం.

రానీ – విరామ క్షణాలు
బ్రతుకులో ఏదో ఒక రూపంలో
త్యాగంలో రాగంలో ఉదయమై
సృజన సమయం మేల్కొనీ!

సూచీ రేఖలు

1 మేల్కొన్న ఈ సమయం: వ్యక్తిలోని మానసికమైన పరివర్తనకు ప్రతీక. ఇది ఒకనాటితోఅంతమవకుండా చైతన్యవంతంగా దేశ ప్రగతికి చిహ్నంగా ఉండాలన్న ఆశాస్ఫోరకమైంది.

3 బ్రతుకంతా: పేదరికంతో ప్రుగ్గి చివరకు గత్యంతరం లేక తిరుగబడే మనస్తత్వంతో చెల్లిపోక, సామాన్యుని బ్రతుకు గుణాత్మకమైన (Qualitative) మార్పును పొందాలనే ఆకాంక్ష ఉంది.

5 శూన్యాన్ని: స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించాక ఇన్నేళ్ళకూ దేశమంతా నెలకొన్న నిరాశతో కూడిన వాతావరణం, బీటలు వారిన సామాన్యుని బ్రతుకు చిత్రితం.

8 ముఖమెత్తిందో లేదో: కాలం మాతృస్థానీయంగా, మనస్సు (శిశుదశ నుండి పరిణత దశకు చేరుకొనేదాకా) పుత్రస్థానీయంగా కల్పితమైంది. లోక సహజమైన ప్రవృత్తి ఆధారంగా (Universal Pattern)లో భావ చిత్రం ఉంది.

10 నిశ్శబ్ద రూపం: కొన్ని సందర్భాల్లో వస్తు దర్శనంతో గుణ ప్రకాశంతో భావుకుడు పొందే అనుభూతిని ధ్వనించేది.

12 మరచిపో: ఇన్నేళ్ళుగా దేశాన్ని వదలని నిద్రా స్థితివల్ల కలిగే విపరీత పరిణామాలు, ఉక్తివైచిత్రీస్ఫోరకంగా భావితమైనవి.

15 సూర్యబింబమై: చీకటి మనిషిలోని అహంభావానికీ, సూర్యబింబం వివేకానికీ ప్రతీకలు. అహం మౌర్ఖ్యంతో నిర్భరమైనపుడు, వినాశానికి దారి తీస్తుంది. ఇది Sub-Conscious level లో ఉండి జీవితంపై నెరపే ప్రభావం దర్శితమైంది. ఈ స్థితిలో చేయగలిగిందీ ఉంది. అదే సూర్యబింబమై వెలగడం.

18 అడుగు పెట్టింది: ఉగాది వర్తమాన స్థితిని సమీక్షించే దర్పణం. ఇది ప్రస్తుతం నెలకొని ఉన్న అసహనం, హింస, అశాంతి కారణంగా ఎగసే జ్వాలా రూపాన్నీ, ధూమ పంక్తినీ ప్రతిబింబించేది.

21 నవ్వకుపగలబడి: ఒక స్థితిలో మనిషి Psychic behaviour

23 నిదురలో గంటలు: వీనిలోచిత్రితం.

25 బిందువుకు ఆకారం: నిరాశ నుండి ఆశ క్రమంగా శక్తి వంతమైన రూపాన్ని పొందడంతో మనిషి ప్రగతి తత్త్వాన్ని దర్శింపజేసేది.

27 ఉందీ గుడిలో : వ్యక్తిలో పాతుకొని ఉన్న భౌతికమైన వాసనలు, భక్తి పేరిట ఏలా సామాజికమైన వికార రూపం ధరించేదీ పరమార్థం నుండి దూర మయ్యే స్థితీ రూపు కట్టించేది.

29 గాలి పటాలు :తత్కాలంలో శృంగార భావం ఆశ్రయించిన మనస్థితివివృతమైన రచన. బ్రతుకులో ఇది ఎంత సహజంగా అల్లుకొని ఉందీచూపబడింది. ఇక్కడ మేఘం శృంగారానికీ, రాత్రి మనోరూపానికీ, చంద్రరేఖ స్మృతి రూపానికీ, హంస అనుభూతికీ ప్రతీకలు. ఇందులోని symbolic action చివరలో Mytho Poeic రూపంలో సాగుతుంది. రచనలో Stream of consciousness దృక్పథం గమనింపవచ్చు.

33 హార్ట్ ఫెయిల్: మానసికమైన ఆందోళనతో హార్ట్ ఫెయిల్ అయిన సామాన్యుని స్థితిలో వైయక్తికమైన వైక్లబ్యం, సామాజికమైన అసహాయత చిత్రిత మైంది. కాలం ఇలాంటి సంఘటనల నెన్నింటినోఎదురౌతూ ఏమీ ఎరుగనట్లు నిల్వడంలో సమస్యా పరిష్కారంబిజరుగని స్థితి వ్యంజితం.

36 చివరి ప్రార్థన : సామాజికమైన బాధ్యతలు గుర్తించని వ్యవస్థలోని exploitation మనస్తత్వం ఒక సంఘటన నాశ్రయించి చిత్రితమైంది.

"ఉన్నచోట ప్రాణభయం
ప్రతారణకెంత సులభం"

39 త్రికం } కాల్పనిక లక్షణంతో పాటు Philosophical tone లో ప్రకృతి –

41 CO. } జీవితములోని అనుభవ గుణం ప్రకాశింపజేసేది.

43 పొలిమేరలు : సంఘంలో తరాల నుండి ఎన్నో కారణాలను పురస్కరించుకొని ఏర్పడ్డ విభేదాల పర్యవసాన చిత్రం–ప్రకృతిలోని ఎడారి–లోయ మొదలుగా వస్తు స్ఫూర్తితో సంయోజితమైంది.

45 అశాంతినుండి: హింసా వాదం తాత్కాలికంగా Operation వలె పని చేసి, ప్రయోజనం నెరవేర్చేదిగా ఉండాలి కాని, వ్యక్తిని చంపేదిగా ఉండకూడదు. అతృప్తి, నిరాశ, బాధ మొదలగు అవలక్షణాలను తొలగించే ప్రయత్నంలో సర్వమూ విధ్వంసం చేసే ప్రవర్తన నుండి క్రమంగా అవగాహనతో కష్టాలు, తొలగించుకొని శాంతిలోకి క్రమించే మనస్తత్వం అవసరమన్న భావంధ్వనించేది.

46 రానీ :మేల్కొనీ :మానవునిలో సహజంగా విహితమై ఉన్న జీవికకై శ్రమ, ఆ పైన విశ్రాంతి, కల్పన, ఆనందం అన్న గుణాలు ఏలా మేల్కొని ఉండేదీ, జీవితంలో అవి సంపూర్ణమైన ఆకృతిని పొందాలనే ఆశా రూపమూ భావింపజేసేది.

చివరి మాట

ఇది 1950లో సంగతి. ఖమ్మంలో విజ్ఞాననికేతనం గ్రంథాలయానికి లైబ్రరియన్ నా మిత్రులు ఊటుకూరు రంగారావుగారు. ఇటు తెలుగు సాహిత్యంలో అభినివేశమూ, ఆటు రెండు మూడు భాషలతో పరిచయమూ ఉన్న సహృదయుడు. ఒకనాడు సాయంకాలం నాకు శ్రీ శ్రీమహాప్రస్థానం ఇచ్చి "ఇది చదవండి" అన్నాడు. నేను మరునాడు తిరిగి ఇస్తూంటే "చదివారా?" అని ప్రశ్నించి, మళ్ళీ చదవమని కోరడం జరిగింది. నేను "మళ్ళీ మళ్ళీ చదివే ఇస్తున్నాను" అన్నాను. అంత త్వరలో అన్నిమార్లు చదివించి, క్రొత్త ప్రపంచంలోకి తీసుకొని వెళ్ళి నాపై చెరగని ఉజ్వలమైన అనుభవ ముద్ర వేసిన మహాకావ్యం మహాప్రస్థానం.

1955లో (శ్రీ ఉరుపుటూరిరాఘవాచార్యులుగారు తమ సంస్థ పక్షాన ప్రచురించిన) నా కవితా సంకలనం "కిర్మీరం"– అంకితం ఇస్తానన్నప్పటివలెనే, ఈనాడు "మేల్కొన్న ఈ సమయం" అంకితం ఇస్తానని తెలిపినపుడూ ఏ మార్పూ లేకుండా ప్రస్ఫుటమైన ఆమోద రూపం శ్రీ శ్రీ ఉదాత్త వ్యక్తిత్వానికి నిదర్శనం. ఈ అపూర్వ సాహితీ ప్రేరకుని పట్ల నాకున్న గౌరవ భావానికి ప్రతిరూపమే ఈ అంకితం.

శిథిల నిశా హృదయానికి
అరుణోదయ బింబం.
ప్రజా శక్తుల ప్రగతికి
సామ్యవాద ప్రస్థానం.

నవసమాజ నిర్మాణానికి ప్రతీక, నూత్న సాహిత్య సృష్టికి ప్రతినిధి, శ్రీ శ్రీ ప్రభావంతో ప్రకాశమానమైనమనోరూపం, ఎన్నోప్రభావాలను విలీనం చేసుకుంటూ శిఖరభూతంగానిలచింది.నేను స్వేచ్ఛాకవిత్వం వ్రాయడానికి ప్రధాన హేతుమూర్తి శ్రీశ్రీ. నాకు సంస్కృతంతో పరిచయం పూర్వ సాహిత్యంపట్లసౌమనస్యానికి కారణమైంది. ఈ మనోరూపం పొందిన నాకు ప్రజాస్వామ్య స్వామ్యవాదం ఆదర్శం. ఈ సంపుటిలో "అశాంతి నుండి" అన్న గీతంలో– ఈనాటి సంక్లిష్టమైన సంక్షుభితమైన జీవితంలో అనివార్యమైన ప్రగతి దృక్పథమూ, శాంతి లక్ష్యమూ నిర్దేశితమైంది.

“తేవలసిఉందీ స్ఫులింగాల్లో
మరణం కాదు అనురాగం”
“స్నేహవల్లీ పరిష్వంగంతో
తొంగిచూచే శాంత వదనం”

“ధైర్యం పందిరి వేసిన
వదన సీమపై ప్రాకే
ఆ కాంతిని పూయనీ
క్లిష్టమైన ఈ సమయం”

MELKONNA EE SAMAYAM
BY
DR. MADIRAJU RANGA RAO

ఇతర కృతులు

మేల్కొన ఆకాశం

యుగసంకేతం

ఉష ఆగమనం

ముక్తకాలు

మానవీయం

వయొలిన్ పై రాగంతో

ముక్తధాత్రి

పడగెత్తిన ఉదయం

ఆవాహన

(విప్లవచ్ఛాయల్లో వియత్నాం

రేఖా చిత్రాలు

మినీ కవితలు

అమృత లిప్తలు)

వెలుగులో ఈ నేలపై

ఆనందధుని

తరువాత రచన

అభ్యుదయ పరిశీలనము

కవితా సంపుటి

శబ్దమై ప్రాణమై.

Published by
Sahithi Bandhu Brindam,
Hanamkonda, Warangal.